Tost Makinesi Tasarımı ve Bilirkişi

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay Hukuk Genel Kurulu	17.12.2025	Onama

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2025/190	2025/817	SMK 55, SMK 56, HMK 266, HMK 282

ÖZET

Tost makinesi tasarımına karşı açılan YİDK kararının iptali ve hükümsüzlük davasında Hukuk Genel Kurulu, yenilik ve ayırt edicilik incelemesinin özel ve teknik bilgi gerektirdiğini, bilirkişi raporlarına dayanarak davayı reddeden direnme kararının yerinde olduğunu kabul etmiştir.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/tost-makinesi-tasarimi-ayirt-edicilik-bilirkisi-hgk-2025-817/ →

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

Hukuk Genel Kurulu 2025/190 E. , 2025/817 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 20. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2024/707 E., 2024/959 K.

ÖZEL DAİRE KARARI : Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 08.02.2024 tarihli ve

2022/4181 Esas, 2024/880 Karar sayılı BOZMA kararı

Taraflar arasındaki ... (Kurum) Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu (YİDK) kararının iptali ve endüstriyel tasarım hükümsüzlüğü davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın reddine karar verilmiştir.

Kararın davacı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince davacı vekilinin istinaf başvurusunun kabulüyle İlk Derece Mahkemesi kararı kaldırılıp yeniden esas hakkında hüküm tesis edilmek suretiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı, davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 11. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

Direnme kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan gündem ve dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili; müvekkilinin davalı Kurum nezdinde tescilli 2014/024 14... ... numaralı tasarımlarının ve ... numaralı faydalı model tescili olduğunu, davalı ...'ın 2018/01949 sayılı tost makinesi konulu tasarım başvurusuna müvekkilinin 2016/00944 sayılı tost makinesi konulu tasarımını mesnet göstererek yaptığı itirazın davalı Kurum YİDK tarafından nihai olarak reddedildiğini ve ... numaralı tasarımın tescilinin devamına karar verildiğini, davalıya ait tasarımın yenilik ve ayırt edicilik unsurlarını taşımadığını, daha önce müvekkiliyle iş ilişkisi içinde olan davalı ...'ın müvekkilinin tespit ve malların toplatılması yönünde tedbir kararı aldıktan sonra dava konusu başvuruyu yaptığını ve bu yönüyle başvurunun kötüniyetli olduğunu, yine davalının müvekkiliyle aynı renkleri seçtiği gibi müvekkilinin tescilli ürününde kullandığı kullanım kılavuzunu aynen aldığını, müvekkilinin ar-ge faaliyetleriyle geliştirdiği kablo kanallarına kadar davalı başvurusunun müvekkilinin tasarımı ve ürünü karşısında yeni olmadığını, müvekkilinin tasarımları karşısında ayırt edicilik de taşımadığını ileri sürerek davalı Kurum YİDK'in 2018/T-901 sayılı kararının iptaline ve 2018/01949 sayılı tasarım tescilinin hükümsüzlüğüne karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

1. Davalı Kurum vekili; başvuruya ve itiraza mesnet tasarımlar arasında kulp profilleri, kıvrımları ve tutamakları, alt ve üst tabla bombeleri, açma kapama düğmelerinin konumları, ayakların yan ve önden görünümleri bakımından farklılıklar olduğunu, bilgilenmiş kullanıcı nezdindeki genel izlenimler bakımından da belirgin bir farklılık bulunduğunu belirterek davanın reddini savunmuştur.
2. Davalı ...; tasarımların genel görünümlerinin ve kullanıcıda bıraktığı genel izlenimin farklı olduğunu, taklit ve kopyalama iddiasının gerçeği yansıtmadığını, kendi tasarımının ayırt edicilik özelliklerini taşıdığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

Ankara 3. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesinin 05.11.2019 tarihli ve 2018/499 Esas, 2019/467 Karar sayılı kararı ile dava konusu ... numaralı tescilli tasarımın, davacının gösterdiği deliller karşısında yeni ve ayırt edici olduğu, bu nedenle YİDK kararının iptali ve tasarımın hükümsüzlüğü koşullarının oluşmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

B. Gerekçe ve Sonuç

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 20. Hukuk Dairesinin 23.02.2022 tarihli ve 2020/161 Esas, 2022/199 Karar sayılı kararı ile; aldırılan ek bilirkişi raporu ve dosya kapsamına göre öncelikle tasarımcının seçenek özgürlüğünün ve bilgilenmiş kullanıcının kim olduğunun değerlendirilmesi gerektiği, bu kapsamda harcıalem hâle gelmiş bir yöntemde bir alt blok ve üzerinde ısıtılmış plaka ile onun üzerinde yer alan ve kaldırılıp indirilebilecek üst blok olmasının işlemlerin doğasına uyumlu olduğu, bu yapısal çözümleme ile üst bloğun bir kulp/kol yardımı ile hareketinin sağlanmasının da yine beklenen bir unsur olduğu, tost makinelerinin çoğunluğunun bu temel yapısal çözümleme üzerine inşa edildiği, diğer taraftan bu yapısal elemanların her birinin çözümünde veya belirtilen her bir elemanın tasarımında farklı yaklaşımlar görülebileceği, alt-üst blok formu için temel bir geometri çizgisi kabul edilebilirse de kulp/kol, ayak, göstergeler ve kontrol düğmeleri gibi temel elemanların her birinin kendi içerisinde sınırsız seçenek özgürlüğü sunan ve tasarımcıların hem genel form yapısı hem form içerisinde kullandığı yüzey hareketlerinin, malzeme çeşitliliği ve tasarım çizgisinin farklılıkları gibi her bir noktada sonsuz sayıda seçenek üretilmesinin mümkün olduğu, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun (SMK) 56. maddesinde ayırt edici niteliğin belirlenmesinde bilgilenmiş kullanıcının esas alındığı, somut olayda dava konusu tasarım tost makinesine ilişkin olduğundan emtianın kullanım ve temas sıklığından dolayı bilgilenmiş kullanıcının sıradan bir tüketici/kullanıcı olacağı, davacının 2014/024 14... /00944 sayılı tasarımlarıyla dava konusu tasarımın karşılaştırılmasına gelindiğinde, dosyada mevcut bilirkişi raporunda tasarımların benzer ve farklı yönlerinin açıklandığı, bu kapsamda dava konusu tasarımın yeni ve bilgilenmiş kullanıcı üzerinde bıraktığı genel izlenimin ayırt edici niteliğe sahip olduğu, tasarım başvurusunun kötüniyetli olduğuna ilişkin iddianın da ispat edilemediği zira dava konusu tasarımın davacının itirazına mesnet tasarımlar karşısında yeni ve ayırt edici olup taklit bir tasarımdan söz edilemeyeceği, taraf ürünlerinin aynı renkte üretilerek piyasaya sunulmasının da davalı tasarımının kötüniyetli olduğunu göstermeyeceği gerekçesiyle, davacı vekilinin istinaf başvurusunun kabulüyle İlk Derece Mahkemesi kararı kaldırılıp yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın reddine karar verilmiştir.

V. BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ YARGILAMA SÜRECİ

A. Bozma Kararı

1. Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.
2. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile;

“...Dava, TÜRKPATENT YİDK kararının iptali ve endüstriyel tasarım hükümsüzlüğü istemine ilişkindir. 6769 sayılı Kanun'un 56 ncı maddesi gereğince tasarımın başvuru veya rüçhan tarihinden önce aynısının kamuya sunulmamış olması, yenilik, bilgilenmiş kullanıcı üzerinde bıraktığı genel izlenimin tescilli tasarım için başvuru veya rüçhan tarihinden önce, tescilsiz tasarım için tasarımın kamuya ilk sunulduğu tarihten önce, kamuya sunulmuş herhangi bir tasarımın aynı kullanıcı üzerinde bıraktığı genel izlenimden farklılık taşıması, ayırt edicilik niteliğe haiz olması gerekir. Tasarımlar sadece küçük ayrıntılarda farklılık gösteriyorsa aynı kabul edilir. Davaya konu tasarım ise davacının dayanak tasarımları karşısında küçük ayrıntılarda farklılık arzetmekle birlikte genel görünüş itibariyle benzerlik taşımaktadır. Bilirkişi heyetince farklılık olarak nitelenen hususlar

ayırt edicilik sağlamayan küçük ayrıntılar kapsamında kalmaktadır. Bu bakımdan davalı ...'ın tasarım başvurusunun yenilik ve ayırt edicilik niteliği taşıdığından söz edilemeyeceğinden Mahkemece davanın kabulü gerekirken yazılı gerekçe ile red kararı verilmesi doğru görülmemiştir....” gerekçesiyle karar oy birliğiyle bozulmuştur.

B. Bölge Adliye Mahkemesince Verilen Direnme Kararı

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile önceki gerekçeye ilâveten; Hukuk Genel Kurulunun ve Özel Dairenin yerleşik kararlarında tasarımın yenilik ve ayırt edicilik özelliklerini taşıyıp taşımadığının özel ve teknik bilgiyi gerektiren bir husus olduğunun kabul edildiği, bu doğrultuda Dairelerince de davaya konu tasarımın yenilik ve ayırt edicilik niteliklerini taşıyıp taşımadığı hususunda bilirkişi incelemesi yaptırılması gerektiğinin kabul edildiği ancak İlk Derece Mahkemesinin aldığı bilirkişi raporu yeterli görülmediğinden ek rapor alındığı, Özel Daire bozma kararında ise alınan bilirkişi raporlarının yetersiz olduğuna ve hüküm kurmaya elverişli olmadığına dair bir gerekçeye yer verilmeyerek yalnızca davaya konu tasarımın davacının dayanak tasarımları karşısında küçük ayrıntılarda farklılık arz etmekle birlikte genel görünüş itibariyle benzerlik taşıdığı, bilirkişi heyetince farklılık olarak nitelenen hususların ayırt edicilik sağlamayan küçük ayrıntılar kapsamında kaldığı gerekçesiyle kararın bozulduğu ancak bunun hâkimin hukuki bilgisi ile çözümlenecek hususlar olmadığı, dosya kapsamı ve alınan bilirkişi raporları doğrultusunda başvuru konusu tasarımın yenilik ve ayırt edicilik niteliklerini taşıdığı gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

VI. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen direnme kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili; ek bilirkişi raporunda çelişkili ifadeler olduğunu ve bu hususta ki itirazlarının dikkate alınmadığını, kararda teknik bilgi gerektirmesi nedeniyle bilirkişi raporunun gerekliliğine değinilmişse de itirazlarının yine Bölge Adliye Mahkemesince yapılan teknik değerlendirmeyle yerinde görülmemesinin çelişki oluşturduğunu, içinde hukukçu bilirkişi olan bir heyetten rapor alınması taleplerinin kabul edilmemesi nedeniyle raporun hukuki zemine oturtulamadığını, kök ve ek raporlarda seçenek özgürlüğü ve genel görünüme etki kıstaslarının hatalı değerlendirildiğini, dava konusu tasarım ve mesnet tasarımların normal tüketici nezdinde dahi karıştırılacağını, somut olayda bilgilenmiş kullanıcının sıradan tüketici olarak kabul edilmesinin de dava konusu tasarımın müvekkili tasarımlarıyla ayırt edilemeyeceği iddialarını desteklediğini belirterek direnme kararının bozulmasını talep etmiştir.

C. Uyuşmazlık

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; endüstriyel tasarımın yenilik ve ayırt edicilik kriterlerini sağlayıp sağlamadığı hususunun çözümünün hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren olgulardan mı, yoksa hâkimin hukuk bilgisi ile çözümlenebilecek

olgulardan mı olduğu, buradan varılacak sonuca göre dava konusu tasarımın yenilik ve ayırt edicilik niteliğini haiz olup olmadığı, bu kapsamda YİDK kararının iptali ile tasarımın hükümsüzlüğünün gerekip gerekmediği noktalarında toplanmaktadır.

1. İlgili Hukuk

1. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 2 66... . maddeleri,

2. Sınai Mülkiyet Kanunu'nun (SMK) 55, 56... . maddeleri,

2. Değerlendirme

1. Uyuşmazlığın çözümü için öncelikle konuya ilişkin yasal düzenlemeler ile hukuki kavram ve kurumların ortaya konulmasında yarar bulunmaktadır.

2. Tasarım hukuku ilk olarak XVI. yüzyılda Fransa'da tekstil ürünlerindeki desenlerin başkaları tarafından taklit edilmesinin önüne geçmek için geliştirilmeye başlanmıştır. Ülkemizde ise 1995 yılına kadar 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda yer alan hükümler ile koruma sağlanırken, 27.06.1995 tarihinde 554 sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (554 sayılı KHK) yürürlüğe girmiştir. Son olarak da tasarımların korunmasına ilişkin usul ve esaslar, 10.01.2017 tarihinde yürürlüğe giren SMK'da düzenlenmiştir.

3. Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 55. maddesine göre tasarım, ürünün tümü veya bir parçasının ya da üzerindeki süslemenin çizgi, şekil, biçim, renk, malzeme veya yüzey dokusu gibi özelliklerinden kaynaklanan görünümü olarak tanımlanmış; ürün ise bilgisayar programları hariç olmak üzere, endüstriyel yolla veya elle üretilen herhangi bir nesnenin yanı sıra birleşik bir ürün veya bu ürünü oluşturan parçalar, ambalaj gibi nesneler, birden çok nesnenin bir arada algılanan sunumları, grafik sembolleri ve tipografik karakterleri olarak belirtilmiştir. Buna göre tasarım, ürünün tamamının veya bir parçasının unsur ve/veya özelliklerinden oluşan görünümüdür. SMK ile koruma altına alınmak istenen de bir ürün veya ürün parçasının görünümüdür. Başka bir deyişle SMK'nın 55. maddesi anlamında bir ürün olmadığı sürece, tasarım koruması da gerçekleşmeyecektir.

4. Bir ürünün korunan bir tasarımı (görünümü) varsa, bu ürünü üretip ticaretini yapmak sadece tasarım sahibine veya onun izin verdiği kimselere aittir. Ancak herkes, farklı bir görünüm kazandırarak o ürünü üretip, ticaretini yapabilir. Zira tasarım hukuku, korunan bir tasarım üzerinde tekel hakkı verir; yoksa bizatihi ürün üzerinde koruma sağlamaz.

5. Hemen belirtilmelidir ki, bir tasarımın 554 sayılı KHK hükümlerine göre korunabilmesi için tasarımın tescil edilmesi gerekliydi. Bir başka deyişle 554 sayılı KHK döneminde ancak tescilli tasarımlar sahibine inhisari nitelikte yetkiler vermekte ve bu münhasırlık da tasarım sahibine mutlak hak sağlamaktayken, tescilsiz tasarımların korunması 554 sayılı KHK'nın 1/2. maddesi ile genel hükümlere bırakılmıştı. Tescilsiz tasarımların tasarım hukukuna göre korunması ise ilk defa SMK ile birlikte düzenlenmiş, böylece tasarım hukukunda hem tescilli hem de tescilsiz tasarımlar hukuken koruma altına alınmıştır. SMK'nın 55/4 maddesinde bu husus; "Tasarım; bu Kanun hükümleri uyarınca tescil edilmiş olması hâlinde tescilli tasarım, ilk kez Türkiye'de kamuya sunulmuş olması hâlinde ise tescilsiz tasarım olarak korunur" şeklinde ifade edilmiştir.

6. Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 56. maddesi gereğince, tasarım yeni ve ayırt edici niteliğe sahip olması şartıyla Kanun ile sağlanan haklar kapsamında korunur. Başka bir deyişle bir tasarımın hukuken korunabilmesi için yeni ve ayırt edici niteliğe sahip olması gerekir.

7. Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 56/4. maddesinde yenilik, bir tasarımın aynısının, tescilli tasarım için başvuru veya rüçhan tarihinden önce, tescilsiz tasarım için ise tasarımın kamuya ilk sunulduğu tarihten önce dünyanın herhangi bir yerinde kamuya sunulmamış olması olarak ifade edilmiş, tasarımların sadece küçük ayrıntılarda farklılık göstermesi hâlinde yeni olarak değerlendirilemeyecekleri ve aynı kabul edilecekleri belirtilmiştir.

8. Ayırt edicilik ise yine SMK'nın 56/5. maddesi gereğince, tasarımın bilgilenmiş kullanıcı üzerinde bıraktığı genel izlenim olup tescilli tasarım için başvuru veya rüçhan tarihinden önce, tescilsiz tasarım için ise tasarımın kamuya ilk sunulduğu tarihten önce kamuya sunulmuş herhangi bir tasarımın aynı kullanıcı üzerinde yarattığı genel izlenimden farklı olması hâli olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda ayırt edici niteliğin değerlendirilmesinde, tasarımcının tasarımı geliştirmede sahip olduğu seçenek özgürlüğünün derecesinin dikkate alınacağı da 56/6. maddede düzenlenmiştir.

9. Yenilik ve ayırt edicilik şartlarını haiz olmak koşuluyla tasarımların koruma süresi ise Kanun'un 69. maddesinde, tescilli tasarımlar yönünden başvuru tarihinden itibaren beşer yıllık sürelerle yenilenmek kaydıyla yirmi beş yıl; tescilsiz olup da koruma talep edilen tasarımlar yönünden ise kamuya ilk sunulduğu tarihten itibaren üç yıl olarak belirtilmiştir.

10. Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 56/5. maddesi gereğince, bir tasarımın bilgilenmiş kullanıcı üzerinde bıraktığı genel izlenim ile diğer bir tasarımın böyle bir kullanıcıda bıraktığı genel izlenim arasında bir farklılık varsa o tasarım ayırt edici niteliğe sahiptir. Başka bir deyişle koruma talep edilen tasarımın ayırt edici niteliğinden bahsedilebilmesi için tasarımın bütününün önceki tasarımlara nazaran genel izlenim itibariyle farklı olduğu hissini uyandırması gerekir.

11. Ayırt edicilik değerlendirmesinde, marka hukukundaki ürünü anlayan ve hedef alınan ortalama tüketici kitlesi ile patent hukukundaki her ayrıntıyı tespit eden uzman kişiden farklı olarak “bilgilenmiş kullanıcı” kitlesinin görüşleri dikkate alınır. Bilgilenmiş kullanıcı kavramı kanunda tanımlanmamakla birlikte, kesinlikle tasarımcı ya da uzman seviyesinde bilgi sahibi olmayan ancak bununla birlikte ilgili alandaki çeşitli tasarımları tanıyıp, tasarımın özellikleri hakkında genel kitleye nazaran gerek kişisel ve gerekse de mesleki nedenlerden ötürü bilgi edinmiş, titiz ve dikkatli kişidir.

12. Önemi nedeniyle belirtilmelidir ki ayırt edici nitelik incelemesi, bir kalite testi olmayıp farklılık testidir. Bu nedenle bir tasarımın teknolojik ya da sanatsal açıdan diğerlerine göre daha düşük düzeyde olması onun ayırt ediciliğini etkilemez. Ayrıca ayırt edici nitelik araştırması yapılırken farklılıklara bakılmakla birlikte ağırlık, kıyaslanan tasarımların ortak özelliklerine verilecektir.

13. Bu aşamada yenilik ve ayırt edicilik incelemelerinin yapılışına değinmekte fayda vardır. Şöyle ki; her ne kadar mutlak yenilik ve ayırt edicilik unsurları tasarımı oluşturan temel şartlar olsa da 554 sayılı KHK döneminde tasarım başvuruları bu unsurlar incelenmeksizin yayımlanmaktaydı. Başka bir deyişle, 554 sayılı KHK döneminde tasarım başvurularında Kurum sadece şekli bir inceleme

yapmakta, 554 sayılı KHK'nın 26... . maddelerinde gösterilen şekli bilgi ve belgelerin eksik olup olmadığını ve başvurunun 554 sayılı KHK'nın 3. maddesinde belirtilen tasarım tanımına uygun olup olmadığını incelemekteydi. Tasarımın tesciline itiraz edilmesi üzerine ise esasa ilişkin olarak inceleme yapılarak tescil edilen tasarımın mutlak yenilik ve ayırt edicilik unsurunun bulunup bulunmadığı araştırılmaktaydı. SMK'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte Kurum tarafından artık başvuru sırasında yenilik incelemesi resen yapılmakta, SMK'nın 64/6. maddesi gereğince resen yapılan araştırmada tasarımın yeni olmadığının belirlenmesi hâlinde ise Kurum başvuruyu reddedebilmektedir. 14. Hem 554 sayılı KHK döneminde tasarımın tesciline itiraz üzerine hem de SMK döneminde başvuru sırasında Kurumun yapması gereken yenilik incelemesi mutlak yenilik incelemesi olup bu kapsamda gerek SMK dönemindeki başvurularda başvuru aşamasında Kurum ve gerekse de tasarımın hükümsüzlüğü istemli davalarda mahkeme dosya kapsamında sunulan belge ve bilgiler haricinde resen mutlak yenilik incelemesi yaparak dava konusu tasarımın mutlak yenilik unsuruna sahip olup olmadığını belirleyecektir. Zira patent, faydalı model ve tasarımlarda mutlak yenilik unsuru kamu düzenine ilişkin olduğundan hem Kurum hem de mahkemeler tarafından mutlak yenilik incelemesinin resen yapılması zorunludur.

15. Öte yandan yukarıda da bahsedildiği üzere tasarımlar için mutlak yenilik unsurunun resen dikkate alınması gerekli ise de ayırt edicilik unsuru yönünden resen inceleme yapılması mümkün değildir. Zira tasarımlarda ayırt edicilik unsurunun kamu düzeniyle ilgisi bulunmamaktadır. Bu itibarla tasarımlar için mutlak yenilik kriteri benimsendiğinden hem itiraz üzerine Kurum hem de mahkeme tarafından bu yönün resen dikkate alınması gerekir ise de ayırt edicilik yönünden hem Kurumun hem de mahkemenin resen inceleme yapması mümkün değildir. Dolayısıyla ayırt edicilik unsuru yönünden yapılacak incelemede tarafların getirdiği bilgi ve belgeler kapsamında değerlendirme yapılabilecektir.

16. Bu noktada önemi nedeniyle hâkimin hukuku uygulaması ve hukuki konularda bilirkişiden görüş alıp alamayacağı konuları üzerinde durulması gerekir. HMK'nın hâkimin bilirkişiye başvurması konusunda "Bilirkişiye başvurulmasını gerektiren hâller" başlıklı 266. maddesi "Mahkeme, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar verir. Ancak genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz. Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez" şeklindedir. Bununla birlikte yine aynı Kanun'un 282. maddesine göre hâkim bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendirebilecektir.

17. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 266. maddesinde sözü edilen özel bilgiden maksat, hukuk bilimi dışında, belirli bir bilim dalının araştırıp ortaya koyduğu sonuçlara ilişkin bilgidir. Ancak, yer yer hukukun spesifik alanlarına ilişkin hukuki bilginin de, özel bilgi kavramının kapsamı içerisinde mütalaa edilip bilirkişilik kurumunun kapısının aralanmaya çalışılması yönünde bir eğilimin belirmesi nedeniyle, maddede, özel bilgiye işaret edilirken açıkça "hukuk bilimi dışında" seklinde bir vurgu yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Teknik bilgi ile kastedilen ise fizik, kimya, matematik gibi, pozitif bilimlerin verilerini uygulamaya yeterli bilgidir. Yine belirli bir işletme boyutunu aşan,

genel nitelik kazanmış, yetkili kişi, kurum ve kurullarca tespit edilmiş olan teknik standartlar da, teknik bilgi kavramının kapsamı içerisinde yer alır. Öte yandan, hukuk kurallarını resen araştırıp bulma ve olaya uygulama ise hâkimin işidir.

18. Tüm bu açıklamalar doğrultusunda hemen belirtilmelidir ki tasarım hukuku kapsamında yenilik ve ayırt edicilik incelemesi, özel veya teknik bilgiyi gerektiren bir husus olması nedeniyle bilirkişi marifetiyle yapılmalıdır. Başka bir anlatımla yenilik ve ayırt edicilik unsurunun incelemesi genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olmayan bir durumdur (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun, 01.03.2023 tarihli ve 2021/11-975 Esas, 2023/143 Karar ile 29.03.2023 tarihli ve 2021/11-943 E., 2023/288 K. sayılı kararları).

19. Yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davalının tasarım başvurusuna davacı şirket tarafından tescilli tasarımları dayanak gösterilerek yeni ve ayırt edici nitelikte olmadığından bahisle itiraz edildiği, itiraz üzerine YİDK kararı ile davalının başvuru konusu tasarımı ile davacı tarafından itiraza gerekçe gösterilen tasarımların genel izlenim olarak farklı olduğu, itiraz konusu tasarımın yeni ve ayırt edici niteliğini bulunduğu gerekçesiyle itirazın reddine karar verildiği anlaşılmaktadır.

20. İlk Derece Mahkemesince aldırılan bilirkişi kök ve Bölge Adliye Mahkemesince düzenlettirilen bilirkişi ek raporlarında, dava konusu tasarımın yeni ve ayırt edici olduğu kanaatine varılmış ve Bölge Adliye Mahkemesince bu raporlara itibar edilerek dava reddedilmiştir. Öte yandan Özel Dairece, bilirkişi raporunun yeterliliği noktasında bir değerlendirmeye yer verilmeden, dava konusu tasarımın davacının itirazına mesnet tasarımları karşısında genel görünüş itibariyle benzer olduğu, bilirkişi raporunun farklılık olarak belirttiği unsurların küçük ayrıntılar kapsamında kaldığı ve bu bakımdan dava konusu tasarımın yenilik ve ayırt edicilik niteliği taşımadığı gerekçesiyle karar bozulmuştur.

21. Yukarıda da belirtildiği üzere bir tasarımın tescil edilebilmesi için SMK'nın 56. maddesi kapsamında mutlak yenilik unsurunu taşıması ve ayırt edicilik unsurunun bulunması gerektiği, bu unsurların tespitinin, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektirdiği, bu doğrultuda Bölge Adliye Mahkemesince dosyada yer alan bilirkişi kök ve ek raporlarıyla ulaşılan, dosya kapsamına uygun ve aynı zamanda denetime elverişli inceleme ve değerlendirme neticesinde, dava konusu tasarımın yeni ve ayırt edici olduğu sonucuna itibar edildiği dikkate alındığında, Bölge Adliye Mahkemesinin davanın reddi yönünde verdiği direnme kararı usul ve yasaya uygun olup yerindedir.

22. Hukuk Genel Kurulundaki görüşmeler sırasında; dava konusu tasarımın niteliği gözetildiğinde hâkimin hukuk bilgisi dışında özel ve teknik bilgiyi gerektiren bir durum olmadığı, taraf tasarımları arasında küçük ayrıntılardan ibaret farklılıklar bulunduğundan bu farklılıkların dikkate alınmaması gerektiği, dava konusu tasarımın davacının itirazına mesnet tasarımlar karşısında yeni ve ayırt edici niteliği taşımadığı, bu nedenle direnme kararının bozulması gerektiği görüşü ileri sürülmüş ise de bu görüş Kurul çoğunluğu tarafından benimsenmemiştir.

23. Hâl böyle olunca usul ve yasaya uygun olan direnme kararı onanmalıdır.

VII. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Davacı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile usul ve yasaya uygun olan direnme kararının ONANMASINA,

Harç peşin alındığından harç alınmasına yer olmadığına,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin direnme kararını Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

İlk görüşmede yeterli çoğunluk sağlanamadığından 17.12.2025 tarihinde yapılan ikinci görüşmede oy çokluğuyla kesin olarak karar verildi.